

การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว
อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี*
TISIKKHA PRINCIPLE INTEGRATION FOR DEVELOPING YOUTH'S
QUALITY OF LIFE OF NONG NOKKAEW SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN LAO KWUAN
DISTRICT, KANCHANABURI PROVINCE

พระครูชินวงศ์วรกาญจน์ (เตชินท์ มหาคุโณ),
พระวิสุทธิพงษ์เมธี (วีระ มหาวิโร), ธิติวุฒิ หมั่นมี
Phrakhruchinawongworakan (Techin Mahakunno),
Phrawisutthipongmethree (Vira Mahaviro), Thitiwut Manmee
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Chinawongworakan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) กับคุณภาพชีวิตของเยาวชน และ 3. นำเสนอแนวทางบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ด้านปริมาณเก็บข้อมูลจากเยาวชน 207 คน ผ่านแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติ เช่น ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ส่วนด้านคุณภาพใช้สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน ได้แก่ กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มนักวิชาการและกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมของเยาวชนในพื้นที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, $S.D.=0.77$) ด้านจิตใจสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงถึงความมั่นคงทางจิตใจ คุณธรรม และการปรับตัวที่ดีในสังคม หลักไตรสิกขามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของเยาวชนทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) หมายความว่า การนำหลักไตรสิกขามาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

* Received August 22, 2025; Revised September 27, 2025; Accepted October 11, 2025

ส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตในทุกด้าน แนวทางบูรณาการควรดำเนินผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น ค่ายคุณธรรม อบรมเชิงปฏิบัติ และสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาและองค์กรท้องถิ่น ให้เยาวชนได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลต่างเห็นพ้องว่าช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนได้รอบด้านและยั่งยืน สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักไตรสิกขาเป็นกรอบแนวคิดและเครื่องมือที่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนตำบลหนองนกแก้ว เชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต ความควบคุมอารมณ์ และการปรับตัวในสังคม โดยการจัดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องสะท้อนถึงความตั้งใจและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเยาวชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: หลักไตรสิกขา; คุณภาพชีวิต; เยาวชน; องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว

Abstract

Objectives of this this research article were: 1. To study the quality of life of youth in the Nong Nok Kao Sub-District Administrative Organization, Lao Khwan District, Kanchanaburi Province; 2. To examine the relationship between the Threefold Training principles (Sila: moral conduct, Samadhi: concentration, and Panna: wisdom) and the quality of life of youth; and 3. To propose an integrated approach using the Threefold Training principles to enhance quality of life. A mixed-methods research design was employed. Quantitative data were collected from 207 youths through questionnaires and analyzed using statistical methods such as frequency, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. Qualitative data were obtained via in-depth interviews with nine key informants, including monks, academicians, and local politicians, and analyzed through descriptive content interpretation.

The findings indicated that the overall quality of life among youth in the area is high ($\bar{X}=3.50$, $S.D.=0.77$). The psychological domain scored the highest, followed by the physical, emotional, and social domains, which were at moderate levels. These results reflected psychological stability, morality, and good social adaptability. The Threefold Training principles were found to positively correlate with all dimensions of youths' quality of life at a statistically significant level ($p < 0.01$), suggesting that applying these principles in daily life positively influenced overall quality of life. The integrated

approach should be implemented through various activities such as moral camps, practical training, and networking with educational institutions and local organizations, enabling youth to actively practice in their daily lives. Informants agreed that this method effectively promoted comprehensive and sustainable development of youths' quality of life. In conclusion, integrating the Threefold Training principles provided a suitable conceptual framework and practical tool for developing youth in Nong Nok Kaeo Sub-District, linking development across all dimensions physical health, mental well-being, emotional regulation, and social adaptation. The implementation of concrete and continuous activities reflected the community's commitment and capacity to sustainably develop its youth.

Keywords: Tri-sikkha; Quality of Life; Youth; Nong Nok Kaeo Sub-District Administrative Organization

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งเน้นวัตถุนิยมบริโภคนิยม และความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน เช่น การย้ายถิ่นฐานของผู้ปกครอง การละเลยการดูแลเอาใจใส่เด็ก การสู่มเสี่ยงต่อการเสพติด และการบริโภคที่ไม่เหมาะสม (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2546) ปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และยังมี การเพิ่มขึ้นของการพนันออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่า เป็นปัญหาระดับใหญ่ของสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้วในฐานะองค์กรปกครองท้องถิ่นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน เนื่องจากในบริบทพื้นที่ของ องค์การปกครองท้องถิ่นตำบลหนองนกแก้วเองยังมีอีกหลายครอบครัวที่มีพื้นฐานฐานะที่ยากจน ทำให้ประชาชนในพื้นที่ใช้เวลาส่วนมากในการประกอบอาชีพทำมาหากิน ไม่มี เวลาที่จะอบรมลูกหลาน และส่วนใหญ่ไม่มีค่านิยมในการส่งเสริมลูกหลานให้เรียนหนังสือ เพราะไม่มีค่าใช้จ่ายในการส่งลูกหลานเล่าเรียน (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2564) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้วเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนในพื้นที่ จึงได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและได้ดำเนิน

โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว จนทำให้เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบางส่วนมีทักษะอาชีพติดตัว สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ บางส่วนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาได้อย่างเป็นปกติ และทั้งหมดมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้นไม่เป็นปัญหาของสังคมอีกต่อไป ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นโครงการสำคัญที่สร้างความสำเร็จด้านการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบนฐานเครือข่ายความร่วมมือให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว ดังจะเห็นได้จากที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553 - ปัจจุบัน) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้วได้ดำเนินโครงการได้สำเร็จเพราะมีภาคีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งจากทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน

ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงสภาพทั่วไปและปัญหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้วในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนตามหลักไตรสิกขาว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และประเด็นสุดท้าย คือ แนวทางการบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้วให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยค้นคว้าไปปรับปรุงและพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวมถึงการใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดจำนวน 9 รูปหรือคน ได้แก่ 1. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 2. นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน 3. กลุ่มข้าราชการที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว จำนวน 3 คน 4. กลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร (Population) ได้แก่ เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 14-18 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวน 427 คน (สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ เยาวชน ที่มีอายุตั้งแต่ 14-18 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 207 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป กลุ่มที่ 2 นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 4 ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักไตรสิกขา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. ศีลสิกขา หรือขบวนการระเบียบปฏิบัติ (วินัย) เพื่อให้เกิดวาจาชอบ 2. สมาธิสิกขา หรือขบวนการฝึกอบรมจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความเพียรชอบ 3. ปัญญาสิกขา หรือขบวนการทางความรู้จำนวน 12 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเยาวชนตามที่สำนักกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กำหนด แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านอารมณ์ และ 4. ด้านสังคม จำนวน 16 ข้อ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 207 ชุด และสามารถเก็บคืนมาได้ครบทั้งหมด จากนั้นได้ทำการตรวจสอบความครบถ้วนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และพบว่าแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ได้มีจำนวนทั้งสิ้น 187 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.34 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ บันทึกข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึกประกอบกับการบันทึกเสียงเพื่อความครบถ้วนของเนื้อหา หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมารวบรวม จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อจัดทำเป็นผลการวิจัยในลำดับถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขากับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี และใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเพื่อทดสอบความสัมพันธ์

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบริบทเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาที่ลึกซึ้งและเชื่อมโยงกับสภาพการณ์จริง

ผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.77) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=3.54$, S.D.=0.75) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ($\bar{X}=3.52$, S.D.=0.86), ด้านอารมณ์ ($\bar{X}=3.51$, S.D.=0.78) ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ส่วน ด้านสังคม ($\bar{X}=3.46$, S.D.=0.72) อยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว

ระดับความคิดเห็น การพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านร่างกาย	3.52	0.86	มาก
2. ด้านจิตใจ	3.54	0.75	มาก
3. ด้านอารมณ์	3.51	0.78	มาก
4. ด้านสังคม	3.46	0.72	ปานกลาง
ภาพรวม	3.50	0.77	มาก

2. หลักไตรสิกขามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของเยาวชนทุกมิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มีความสัมพันธ์เชิงบวกค่อนข้างสูงกับการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ($r = .857^{**}$) หมายความว่า การนำหลักไตรสิกขามาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตของเยาวชน ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย หลักไตรสิกขาโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงมาก ($r = .918^{**}$) แสดงให้เห็นว่าการมีวินัย (ศีลสิกขา) การฝึกสมาธิ (สมาธิสิกขา) และการเรียนรู้ด้วยปัญญา (ปัญญาสิกขา) มีส่วนสำคัญต่อสุขภาพกาย การดูแลตนเอง การป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง และการสร้างสมดุลในวิถีชีวิตทางกายภาพของเยาวชน ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = .890^{**}$) สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาจิตใจตามหลักสมาธิและปัญญาช่วยส่งเสริมความมั่นคงทางอารมณ์ เยาวชนสามารถควบคุมความคิด ความรู้สึก และตัดสินใจได้ด้วยเหตุผล ทำให้เกิดความเข้มแข็งทางจิตใจและมีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ชัดเจน ด้านอารมณ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงมาก ($r = .893^{**}$) แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลชัดเจนของการฝึกสมาธิและการใช้ปัญญาในการจัดการอารมณ์ เยาวชนสามารถควบคุมอารมณ์ มีความแจ่มใส มีแรงบันดาลใจ และสามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีสติ ด้านสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($r = .875^{**}$) บ่งชี้ว่าหลักไตรสิกขาช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคม การอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบวินัย การเสียสละเพื่อส่วนรวม และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทำให้เยาวชนสามารถปรับตัวได้ในสังคม และมีทักษะการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ จากองค์ประกอบทั้งสี่ด้านนี้ การบูรณาการหลักไตรสิกขามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะในด้านร่างกายและอารมณ์พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด แสดงให้เห็นว่าการฝึกวินัย สมาธิ และปัญญา ไม่เพียงแต่มีผลดีต่อสุขภาพจิตใจ แต่ยัง

เชื่อมโยงโดยตรงกับการดูแลสุขภาพกายและการสร้างสมดุลในชีวิตประจำวัน เมื่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำหลักการเหล่านี้ไปปรับใช้ ก็จะสามารถสร้างพื้นฐานที่มั่นคงและยั่งยืนให้กับคุณภาพชีวิตของเยาวชน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขา กับระดับความคิดเห็นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกาญจนบุรี

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปรต้น หลักไตรสิกขา	เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิต เยาวชนโดย ภาพรวม	ด้านร่างกาย	ด้านจิตใจ	ด้านอารมณ์	ด้านสังคม
โดยภาพรวม	.857**	.918**	.890**	.893**	.875**
1. ด้านศีลสิกขา	.841**	.654**	.537**	.573**	.517**
2. ด้านสมาธิสิกขา	.872**	.726**	.691**	.737**	.694**
3. ด้านปัญญาสิกขา	.890**	.765**	.724**	.718**	.683**

ผลการวิเคราะห์ พบว่า หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชน ($r = .857^{**}$, $p < .01$) ต่อระดับความคิดเห็นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .857^{**}$) และเมื่อแยกตามองค์ประกอบ พบว่า หลักไตรสิกขา กับมิติด้านร่างกาย มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r = .918^{**}$) ด้านจิตใจ มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง ($r = .890^{**}$) ด้านอารมณ์ มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .893^{**}$) และด้านสังคม มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .875^{**}$) ตามลำดับ สำหรับศีลสิกขา หรือขอบวนการระเบียบปฏิบัติและควมมีวินัย โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก ($r = .841^{**}$) โดยมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับมิติด้านร่างกาย ($r = .654^{**}$) แต่สัมพันธ์ในระดับปานกลางกับด้านจิตใจ ($r = .537-.573^{**}$) และอารมณ์ ($r = .517^{**}$) สมาธิสิกขา หรือการฝึกอบรมจิตสำนึก มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับค่อนข้างสูงโดยรวม ($r = .872^{**}$) โดยเฉพาะกับมิติร่างกาย ($r = .726^{**}$) ส่วนด้านจิตใจ ($r = .691^{**}$) อารมณ์ ($r = .737^{**}$) และสังคม ($r = .694^{**}$) อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง และปัญญาสิกขา หรือขอบวนการทางการรับรู้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงมากโดยรวม ($r = .890^{**}$) โดยเฉพาะในมิติร่างกาย ($r = .765^{**}$), จิตใจ ($r = .724^{**}$) และอารมณ์ ($r = .718^{**}$) อยู่ในระดับค่อนข้างสูงขณะที่มิติด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .683^{**}$)

3. การบูรณาการหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกาญจนบุรีเป็น

แนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการเฉพาะของพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ พบว่า การบูรณาการนี้สามารถจำแนกได้ตามมิติต่าง ๆ ดังนี้ ในด้านร่างกาย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้วร่วมกับโรงเรียนบ้านหนองนกแก้วได้จัดตั้งลานกีฬาเยาวชนเพื่อเป็นพื้นที่กลางสำหรับให้เยาวชนออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้วสนับสนุนอุปกรณ์และสถานที่ โดยมีกิจกรรมวิ่งและเล่นกีฬาหลายสัปดาห์ ทุกวันเสาร์ของสัปดาห์แรก ผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 3 กล่าวว่า กิจกรรมนี้ช่วยให้เยาวชนมีสุขภาพดีขึ้น ลดพฤติกรรมเสี่ยง และยังเสริมความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นขึ้น โดยการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบนี้ส่งเสริมทั้งสุขภาพกายและความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างชัดเจน ด้านจิตใจ มีการจัดค่ายปฏิบัติธรรมที่วัดบ้านหนองนกแก้ว โดยคณะสงฆ์ตำบลหนองนกแก้วร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว ในวันหยุดนักขัตฤกษ์และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 5 ชี้แจงว่า เยาวชนมีโอกาสดีกสติเพื่อรับมือกับความเครียดและปัญหาชีวิตผ่านการนั่งสมาธิและกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่พระสงฆ์เป็นผู้ฝึกสอนให้อย่างเป็นขั้นตอน กระบวนการนี้ช่วยเสริมสร้างคุณธรรม เช่น ความเมตตา ความอดทน และทำให้จิตใจสงบมั่นคงมากยิ่งขึ้น ในมิติอารมณ์ โรงเรียนบ้านหนองนกแก้วและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองนกแก้วร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว จัดอบรมทักษะการจัดการความโกรธ ความวิตกกังวล และความเครียด ณ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหนองนกแก้ว ทุกวันที่ 15 ของเดือน ในการจัดกิจกรรมนันทนาการได้รับการตรวจสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทุก ๆ 2 เดือน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 4 ระบุว่า การจัดกิจกรรมศิลปะ ดนตรี และเกมเชิงสร้างสรรค์ ช่วยให้เยาวชนผ่อนคลาย ลดความตึงเครียด และทำให้พวกเขาเรียนรู้วิธีการจัดการอารมณ์อย่างมีความสุข กิจกรรมกลุ่มยังส่งเสริมการสร้างสัมพันธ์อันดีและลดความรู้สึกลดเดี่ยวได้อีกด้วย ด้านสังคม ปัญญาสิกขามีการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกันโดยกิจกรรมจิตอาสา เช่น โครงการพัฒนาชุมชนที่จัดขึ้นทุก 3 เดือน ตามกำหนดขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว โดยผู้ให้สัมภาษณ์ลำดับที่ 1 กล่าวถึงความสำคัญนี้ว่า กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้เยาวชนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นต่อการปรับตัวในสังคม จากกรณีตัวอย่างสามารถสรุปได้ว่าการบูรณาการหลักไตรสิกขาเป็นกรอบแนวคิดและเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนตำบลหนองนกแก้ว โดยเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ ตั้งแต่สุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สุขภาพจิตที่สงบและมีคุณธรรม การควบคุมอารมณ์อย่างสร้างสรรค์ ไปจนถึงการเรียนรู้และปรับตัวในสังคมอย่างรับผิดชอบ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องในพื้นที่สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเยาวชนอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสังคม เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านอารมณ์อยู่ในระดับมาก สำหรับด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายถึง การพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางกาย สนับสนุนอุปกรณ์และสถานที่ในการจัดกิจกรรมนันทนาการได้รับการตรวจสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทุก ๆ 2 เดือน ได้รับการพัฒนาด้านร่างกายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอทำให้ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ มีการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอาทิการอบรมธรรมะ ฟังธรรม นั่งสมาธิ เรียนรู้กับ ครูพระ มีการจัดให้มีกิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาจิตใจ ครูทุกคนในสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนได้การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทางด้านอารมณ์ ให้มีอารมณ์ที่แจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี แก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกพร เพ็ชรพงศ์ และคณะ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของครูในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร ผลการวิจัย พบว่า ครูมีบทบาทสูงในการเตรียมการสอนและจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ช่วยเหลือนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง รวมถึงการให้รางวัลกับนักเรียนที่ทำดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษราภรณ์ ติยาวั และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ขบวนการจิตอาสา : การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาตนเองของเยาวชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตนเองของเยาวชนจากจิตอาสาแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ส่งเสริมบุคลิกภาพและความมั่นใจ ด้านจิตใจ ส่งเสริมความเข้าใจอารมณ์และความอดทน ด้านความคิด ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตระหนักว่าสังคมคือความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

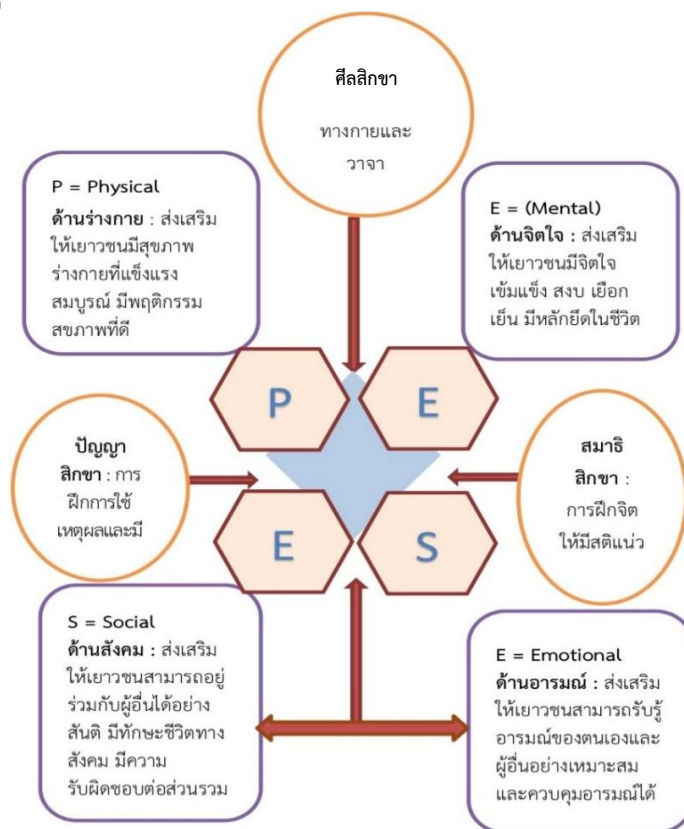
2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักไตรสิกขา กับการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกขัน จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง ($r=.857^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านศีลสิกขา ($r=.841^{**}$) และด้านสมาธิสิกขา ($r=.872^{**}$) มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ส่วนด้านปัญญาสิกขา ($r=.890^{**}$) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ สุนทรธรรม และคณะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทุนมนุษย์ของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา พบผลการศึกษา

ดังนี้ 1. ด้านศิลป จัดอบรมเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทางกาย วาจาที่ดี เช่น โครงการปฏิบัติธรรมประจำเดือน โครงการปฏิบัติธรรมและฟังธรรมบรรยาย ส่งเสริมความโปร่งใสและความรู้ที่ตรงกับสายงาน เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรและประชาชน 2. ด้านสมาธิ อบรมฝึกจิตใจให้มั่นคงและเชื่อมั่นในองค์กร ส่งเสริมให้บุคลากรมีใจมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อผลสัมฤทธิ์ขององค์กร และพัฒนาทัศนคติที่ดีในการบริการสาธารณะ 3. ด้านปัญญา สร้างองค์ความรู้ใหม่จากการทำงานและการฝึกอบรมแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างทันทั่วทั้ง พร้อมทั้งศึกษาวิชาการและเทคโนโลยีใหม่เพื่อพัฒนาระบบการทำงาน และเตรียมบุคลากรให้พร้อมสำหรับตำแหน่งที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาคน โดยเน้นการพัฒนาทั้งพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนถึงการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาปรับใช้ในบริบทของการพัฒนาทุนมนุษย์และเยาวชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาอานนท์ อานนโท (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา เน้นที่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนผ่านการฝึกฝนใน 3 ด้าน ได้แก่ ศิลป พฤติกรรม และความรับผิดชอบ สมาธิ การตั้งใจและมีสมาธิในการเรียนรู้ และปัญญา การรู้และวิเคราะห์ความจริง โดยนักเรียนได้มีโอกาสสวดมนต์และเรียนรู้การแผ่เมตตา นักเรียนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของศิลปในระหว่างสวดมนต์ ซึ่งส่งผลให้เกิดสมาธิและปัญญาสามารถนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น เกี่ยวกับการบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การบูรณาการหลักไตรสิกขาในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนควรดำเนินผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ค่ายคุณธรรม อบรมเชิงปฏิบัติ สร้างเครือข่ายชุมชนกับสถาบันการศึกษา ซึ่งผลการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลให้เยาวชนได้รับประสบการณ์ตรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เป็นการสร้างวินัย การเรียนรู้ความเมตตา การคิดเชิงบวก และการเป็นผู้เสียสละต่อสังคม เยาวชนจะได้เรียนรู้ทั้งจากการปฏิบัติจริงและบทเรียนจากผู้ใหญ่ในชุมชน จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และการดำเนินงานไม่ควรจำกัดเฉพาะกิจกรรมในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ควรขยายผลไปยังครอบครัว ชุมชน และองค์กรภาคีอื่น ๆ เพื่อสร้างระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการเติบโตของเยาวชนอย่างยั่งยืน ผู้ให้ข้อมูลต่างเห็นพ้องว่าการนำหลักไตรสิกขามาผนวกกับกิจกรรมในชีวิตประจำวันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ช่วยให้เยาวชนรู้จักคิดวิเคราะห์ กระทำอย่างมีสติ และมีทัศนคติบวกต่อ

การใช้ชีวิต ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนในทุกยุคทุกสมัยแล้ว นำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระบวรยงค์ ขนติธมโม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง กิจกรรมการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนเทศบาลทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบว่า การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพควรเน้นการสร้างความรู้ รับผิดชอบต่อหน้าที่ การเพิ่มพูนความรู้ และการบูรณาการสถาบันทางศาสนาเพื่อฝึกศีล สมาธิ และปัญญา แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดสิทธิชัย วิสุทธิโส และคณะ.(2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี พบว่า การเตรียมความพร้อมและการจัดการด้านผู้สูงอายุทั้ง 5 ด้าน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งต่างจากกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานี้ ที่มุ่งเน้นเยาวชนเป็นสำคัญ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ที่สำคัญหลายประการจากการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านร่างกาย (Physical) ส่งเสริมให้เยาวชนมีสุขภาพแข็งแรง มีวินัย ดูแลตนเอง เลี่ยงอบายมุข มีสติในกิจกรรม และเข้าใจโภชนาการ โดยเน้นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานเพื่อสร้างพื้นฐานสุขภาพที่ดีให้เยาวชน

ด้านจิตใจ (Mental) เน้นการฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง สงบ เยือกเย็น ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ฝึกสมาธิ การควบคุมความคิดและการกระทำ เป็นรากฐานให้เติบโตอย่างมีความสุข

ด้านอารมณ์ (Emotional) พัฒนาให้เยาวชนเข้าใจและจัดการอารมณ์ตนเอง ควบคุมความโกรธและความเครียด รับรู้อารมณ์ผู้อื่น ส่งเสริมสุขภาพจิตดีเพื่อการใช้ชีวิตอย่างมั่นใจ

ด้านสังคม (Social) สร้างทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ ฝึกการสื่อสาร การฟัง แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง มีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนกแก้ว ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนโดยผสมผสานหลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
2. จัดตั้ง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนตามหลักไตรสิกขา เพื่อรองรับกิจกรรมเชิงปฏิบัติ เช่น ค่ายคุณธรรม กิจกรรมพัฒนาจิตใจ และกิจกรรมชุมชน
3. พัฒนาความร่วมมือกับภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อเป็นเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้ด้านคุณธรรมและทักษะชีวิต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. โรงเรียนและชุมชนควรบูรณาการหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา เข้าในรายวิชาหลัก เช่น สุขศึกษา สังคมศึกษา และแนะแนว รวมถึงจัดเป็น กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น นั่งสมาธิ ฝึกสติ หรือโครงการคุณธรรม
2. สร้างศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีฐานคิดด้านพุทธธรรม เพื่อจัดกิจกรรมเสริมพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมสำหรับเยาวชนนอกชั้นเรียน และส่งเสริมให้ครอบครัวมีบทบาทเป็นต้นแบบในการอบรมเลี้ยงดู

3. จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนจิตอาสา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ สร้างพื้นที่ให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายการศึกษาการบูรณาการหลักไตรสิกขาในหลากหลายบริบท เช่น โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน หรือองค์กรเอกชน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและปัจจัยความสำเร็จ

2. ควรศึกษาเชิงประเมิณผลว่า การบูรณาการหลักไตรสิกขาส่งผลต่อคุณภาพชีวิตเยาวชนทั้ง 4 มิติ (กาย จิตใจ อารมณ์ สังคม) ในเชิงพฤติกรรมและเชิงทัศนคติอย่างไร

3. ควรวิจัยบทบาทของบุคคลต้นแบบ เช่น ครู พระสงฆ์ หรือผู้นำชุมชนในการถ่ายทอดหลักไตรสิกขา และศึกษาปัจจัยที่ทำให้การถ่ายทอดสำเร็จหรือล้มเหลว

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการตามหลักไตรสิกขากับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม เพื่อประเมินผลลัพธ์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กนกพร เพ็ชรพงศ์ และคณะ. (2546). *บทบาทของครูในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร* (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2564). *กฎหมายเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

บุษราภรณ์ ดีเยาว์ และคณะ. (2562). *ขบวนการจิตอาสา : การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาตนเองของเยาวชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 7(ฉบับเพิ่มเติม), 67-78.

พระครูปลัดสิทธิชัย วิสุทโธ และคณะ. (2565). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี*. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(2), 194-208.

พระบวรยงค์ ขนติธมโม. (2561). *กิจกรรมการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนเทศบาลทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาอานนท์ อานนโท. (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทวีวัฒนา (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมพงษ์ สุนทรธรรม และคณะ. (2566). การพัฒนาทุนมนุษย์ของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(4), 339-350.
- สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น อำเภอลำลูกเกด จังหวัดกาญจนบุรี. (2567). *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้น 20 เมษายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/KQcCN>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. สืบค้น 20 เมษายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/rvKdi>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.